



הצעה לפתרון בחינת הבגרות באזרחות

**034282 20%**

מועד חורף תשפ"ד 2024

הפתרון נכתב על ידי רועי אדחוח וחגית קוטוק  
מצוות מורי רשת החינוך אנקורי

## שאלה 1

**הצג:** עקרון הכרעת הרוב - עקרון הקובע שמתוך כמה אפשרויות נבחרת/מתקבלת זו שרוב האוכלוסייה/רוב הנציגים/רוב המצביעים תומכים בה. אסור לרוב לקבל החלטות שפוגעות באופן לא סביר/בלתי מוצדק בזכויות יסוד ובמיוחד בזכויות המיעוט (הכרעת הרוב היא דרך דמוקרטית לקבלת החלטה. התוכן של ההחלטה צריך להתאים לעקרונות הדמוקרטיה).

**הסבר - ציטוט:** עקרון הכרעת הרב בא לידי ביטוי בקטע בכך שכותב המאמר מציין כי "בקרב המצדדים "ב"רפורמה המשפטית" ובקרב המתנגדים לה, שמכנים אותה "הפיכה משטרית", עולה לעיתים קריאה לערוך משאל עם כדי להכריע סופית בוויכוח. "מוסיף כותב המאמר ואומר ש" משאל עם הוכנס ל"ארגז הכלים" הדמוקרטי בישראל באמצעות "חוק יסוד": משאל עם" שהכנסת חוקקה בשנת 2014, נוסף על שאל חוקי היסוד. חוק זה נוגע לאפשרות שתעלה ההצעה לוותר על שטחים הנמצאים בריבונות ישראלית. לפי חוק זה תידרש תמיכה של 80 חברי כנסת לפחות כדי שההצעה תאושר. אם יתמכו בהצעה יותר מ 60 אך פחות מ 80 ההחלטה תעבור למשאל עם."

**קישור:** הקטע העוסק באפשרות של משאל עם כדי להכריע סופית בסוגיות חשובות ושנויות במחלוקת (הרפורמה המשפטית, הסכם שלום תמורת שטחים). כותב הקטע מציג את חוק יסוד משאל העם בהקשר ויתור שטחים הנמצאים בריבונות ישראלית. במידה ויתמכו בו 80 חברי כנסת לפחות ההחלטה תתקבל והחוק יעבור. אך במידה ויתמכו בהצעה יותר מ 60 חברי כנסת ופחות מ 80 ההחלטה תעבור למשאל עם שיביא לביטוי את עקרון הרוב בקרב ציבורי אזרחי ישראל.

## שאלה 2

**הצג:** עקרון הגבלת השלטון - השלטון מחזיק באמצעים (כלכליים, אנושיים, מקורות מידע, מנגנוני אכיפה) המעניקים לו עצמה רבה. קיימת סכנה בניצול לרעה של כוחו של השלטון/בפגיעה בזכויות אדם או בזכויות קבוצה. כדי להבטיח שהוא לא יפנה את כוחו כנגד האזרחים ויפגע בזכויותיהם ובמבנה המשטר. יש מספר מנגנונים להגבלת השלטון: הפרדת רשויות, מנגנוני פיקוח מוסדיים ולא מוסדיים, בחירות וחוקה. נועדו למניעת עריצות השלטון.

**הסבר - ציטוט:** עקרון הגבלת השלטון עלול להיפגע לדעת מחבר הקטע בכך שלטענתו: "במערכת הפוליטית בישראל אין דיי איזונים כדי לבלום את כוחה של הקואליציה, כגון חוקה או שני בתי פרלמנט. האפשרות שעל סמך משאל עם יתקבלו החלטות שלא תהיה אפשרות לערער עליהן, עלולה לפגוע פגיעה נוספת ביכולת של הכנסת ושל בג"צ לבקר את השלטון. כמו כן, בחברה שבה חיים מיעוטים וחלק ניכר מן הדיון הציבורי נוגע לזכויותיהם יש סכנה שמשאל עם יפגע בהם ובכך תחריף הסכנה של עריצות הרוב"

בנוסף טוען מחבר המאמר כי: "גם העובדה שמשאל עם תנהל וועדת הבחירות המרכזית, שהיא גוף פוליטי עלולה להיות בעיתית, משום שהקואליציה שולטת בוועדה זו"

קישור: לטענת המחבר עקרון הגבלת השלטון יפגע בשל העבודה שיתקבלו החלטות במשאל עם שלא יהיה ניתן לערער עליהן ובכך תפגע היכולת להגביל את השלטון ועלולות להתקבל החלטות שפוגעות במיעוט. החלטות כאלו שפוגעות באופן לא מידתי בזכויות אדם, אזרח ובעיקר המיעוט יכולות להיחשב לעריצות הרוב.

### שאלה 3

**הצג:** **אספה מכוננת** - בהתאם לפסיקת בית המשפט הכנסת מהווה גם רשות מכוננת לענייני חוקה.

**מינוי בעלי תפקידים** - הכנסת בוחרת/ממנה בכירים כמו נשיא המדינה ומבקר המדינה.

**הסבר - ציטוט:** תפקידה של הרשות המחוקקת כרשות מכוננת לענייני חוקה בא לידי בקטע בדברים הבאים: " ייתכן שבעתיד, בנסיבות פוליטיות מסוימות, יהיה טעם בשימוש בו כדי לאשר באופן חגיגי ובהסכמה רחבה מסמך מקיף שתחוקק הכנסת, ויכלול חוקי יסוד שעל פיהם תתנהל המדינה"

**קישור:** כותב המאמר מתייחס לתפקידה של הרשות המחוקקת כרשות מכוננת לענייני חוקה בכך שהוא מציע את השימוש במשאל עם ככלי דמוקרטי שבאמצעותו הכנסת תחוקק בהסכמה חוקי יסוד שעל פיהם תתנהל המדינה בעתיד ובכך תמלא הרשות המחוקקת את תפקידה כרשות מכוננת לענייני חוקה.